

BSP-nieuwtjes

Het BSP-broedvogels is goed aangeslagen. In alle districten begint zich zo langzamerhand een duidelijke lijn af te tekenen waarlangs het veldwerk wordt opgezet en uitgevoerd. Dat de DC daarbij een uiterst belangrijke rol speelt, zal zonneklaar zijn. Tenslotte is hij het die de waarnemers enthousiast moet zien te krijgen en te houden. Enkele DC's verzorgen een nieuwsbrief, waarin de voortgang van het veldwerk en de resultaten in het eigen district centraal staan. Omdat het vaak om gegevens gaat die ook buiten de districtsgrenzen interessant zijn, wordt hieronder een greep gedaan uit de nieuwsbrieven die het vorige jaar, 1988, behandelde. Verder worden wat eerste indrukken omtrent het lopende broedseizoen gepresenteerd.

Broedseizoen 1988

In Drenthe werden zo'n 300 nesten van de Blauwe Reiger geteld. De soort heeft zich daarmee na een inzinking door enkele strenge winters hersteld tot een normaal niveau. De Geoorde Fuut was met 31 paren goed vertegenwoordigd. De Oeverzwaluw zit met 890 paren weer wat in de lift. Een speciale werkgroep houdt zich bezig met de bescherming van de veelal op bedreigde plaatsen (in bedrijf zijnde afgravingen) gevestigde broedkolonies. Van Vissdief en Zwarte Stern werden slechts enkele tientallen paren gelokaliseerd. Deze soorten lijken in deze provincie tot een bedenkelijk laag niveau te zijn teruggevallen.

In Noord-Holland leverde het broedseizoen 1988 enkele spectaculaire soorten op, waaronder Noordse Nachtegaal, Roodmus, Kleinst Waterhoen en Buidelmees. Het Paapje nam toe tot 70-80 paren, vermoedelijk echter meer. In de Wieringermeer werden 67 territoria van de Kwartel vastgesteld, een uitzonderlijk hoog aantal.

Ook in Zuid-Holland werd een (onvolledig) nest van de Buidelmees gevonden. Dit gebied herbergt nog

steeds een belangrijke populatie Grote Karekieten: in 1988 werden er in het Reeuwijkse plassegebied 38 territoria gekarteerd.

Op de Veluwe werd veel aandacht aan de Nachtzwaluw besteed. Er werden 95 territoria gevonden, met de aantekening dat er op de centrale en noordelijke Veluwe vermoedelijk nog veel onontdekte Geitenmelkers zullen huizen. Een kwartblok met 17 territoria op de ZO-Veluwe komt in aanmerking voor het Guinness Book of Records. Voor Draaihals en Duinpieper vormt de Veluwe tegenwoordig het laatste Nederlandse bastion. Hoewel het lastig te inventariseren soorten zijn, werden er 18 resp. 30 paren gevonden. Systematisch en intensief onderzoek zou vooral voor de eerste soort wel eens hogere aantallen kunnen opleveren. De Kruisbek kwam in alle geschikte dennebossen tot broeden, soms 20-30 paar per kwartblok. Het moet in totaal om vele honderden paren gaan.

In de Achterhoek gaat het de Roek nog steeds voor de wind. Wel neemt de gemiddelde kolonie-grootte de laatste jaren af, maar dit wordt gecompenseerd door het ontstaan van nieuwe kolonies elders. Het gebied herbergt inmiddels al 6700 paar. Nog steeds zijn delen van de Achterhoek van belang voor soorten van het kleinschalige cultuurlandschap, zoals Grauwe Klauwier (6 paren), Ortolaan (10 paren) en Geelgors (tot 30 paren per kwartblok). Langs de IJssel werden 8 territoria van Porseleinhoentjes gevonden, aanmerkelijk minder dan in 1987 (23). Dit was vermoedelijk een gevolg van een minder gunstige waterstand.

In West-Brabant is de Zomertaling grotendeels verdwenen, en weet ze zich alleen in enkele natuurgebieden nog te handhaven. Beter nieuws was er over de Blauwborst, die zich vanuit het bolwerk in de Biesbosch begint te verspreiden over de kreken van NW-Brabant en de omgeving van Bergen op Zoom. Omdat de soort zich in Zeeuws-Vlaanderen eveneens fors heeft uitgebreid, begint in deze contreien een gesloten verspreidingsbeeld te ontstaan.

In Zuid-Limburg nam het broedbestand van de IJsvogel, de zachte voorgaande winter ten spijt, niet of

nauwelijks toe. Dit was wel het geval met de Grote Gele Kwikstaart, die een enorme sprong voorwaarts maakte en met bijna 90 paren weer aardig naar een normaal niveau toegroeit. Zuid-Limburg verkoopt zich in de media als de poort naar Europa. Dat dit wat de vogels betreft niet alleen een loze kreet is, moge blijken uit (vermoedelijke of zekere) broedgevallen van Waterspreeuw, Oehoe en Cirlgors in 1988, allemaal soorten waarvan de Westeuropese verspreiding net bezuiden de Nederlandse grens ophoudt.

Eerste indrukken 1989

Over de Blauwe Reiger komen gunstige berichten binnen. De stand lijkt inmiddels het niveau van 1984 (net voor het begin van een drietal moorddadige winters) te hebben evenaard of gepasseerd. Een andere reiger, de Roerdomp, schijnt zich heel wat moeizamer te herstellen. Illustratief is het aantalsverloop in de Ooypolder, waar in 1986 3 paren aanwezig waren, tegenover 5 in 1988 en 7 in 1989. Het niveau van de jaren zeventig (meer dan 20) wordt voorlopig bij lange na niet gehaald. In de Rijnstrangen werd een bloeiende populatie van ongeveer 30 paar aangeboord. Het aantal Grauwe Ganzen in het oostelijk rivierengebied neemt explosief toe. Vanuit de Ooypolder, waar nu al meer dan 100 paren broeden, breidt ze zich uit over geschikte moerasgebieden in de omgeving. Ook in delen van West-Nederland (o.a. Naardermeer) wordt een toename gemeld.

Het lijkt nu definitief fout te gaan met het Korhoen. De eerste berichten wijzen op een halvering van de stand ten opzichte van 1988. De Nederlandse populatie, die ooit enkele duizenden paren telde, loopt thans met minder dan 30 paren op haar laatste benen.

De IJsvogel is, dankzij een superzachte winter, in de Achterhoek weer helemaal terug van weggeweest (zie figuur 1). Zo langzamerhand kan de soort zich weer buiten de bekende kerngebieden gaan vertonen. Opletten geblazen!

Ook Kerkuilen lijken geprofiteerd te

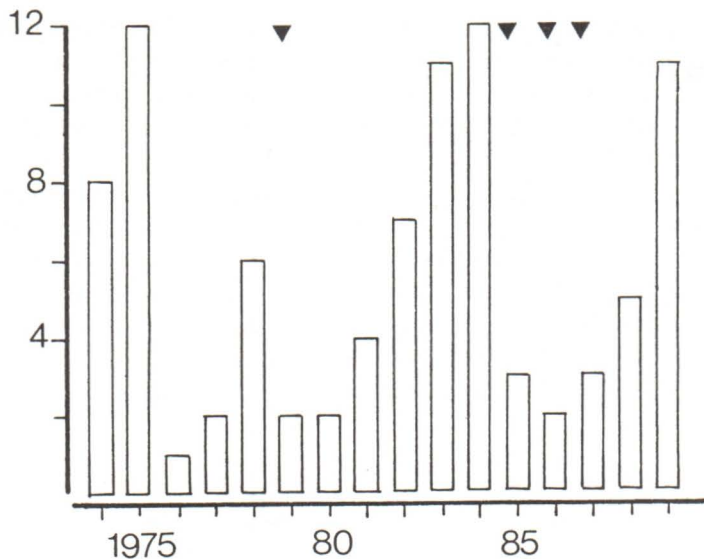

Fig. 1. Aantal paren IJsvoegels in de ZO-Achterhoek (driehoek geeft strenge winter aan).

hebben van de zachte winters 1987/88 en 1988/89. Bovendien schijnen de broedresultaten dit jaar, net als vorig seizoen, goed te zijn, met grote nesten en veel jongen. Vorig jaar zijn er meer dan 400 paren geteld, en we zijn benieuwd waar de stand dit jaar zal uitkomen.

Over de zwaluwen komen gemengde berichten binnen. Oeverzwaluwen lijken het heel aardig te doen, maar Huiszwaluwen zijn eind mei op veel plaatsen nog amper aanwezig. Ze moeten dus nog aankomen, of zijn opnieuw enorm in aantal gekelderd. Spannend dus.

Groene Specht, Boomleeuwerik en Roodborstapuit zijn beduidend algemener dan afgelopen jaren. Ook deze soorten zullen geprofiteerd hebben van enkele zachte winters.

Dit is eveneens het geval met de Zuidlimburgse Grote Gele Kwikstaarten, die opnieuw een uitstekend seizoen hebben (al schijnen nogal wat eerste broedsels te zijn mislukt door hoge waterstanden als gevolg van veel regen in april). De Achterhoekse populatie deelt vreemd genoeg maar mondjesmaat in dit opvallende herstel.

Het Paapje heeft opnieuw een goed jaar. In enkele gebieden in ZW-Drenthe zijn in totaal rond de 50 paren geteld, tegenover ca. 15 in het begin van de jaren tachtig. Weloverwogen heidebeheer, waardoor natte plekken

terugkomen, werpt hier zijn vruchten af. Overigens is het herstel van het Paapje, net als dat van de Roodborstapuit, beperkt tot de natuurterreinen, en blijft de stand in agrarisch gebied op een zeer laag pitje sudderen. Naar het zich laat aanzien zet het voorzichtige herstel van de Grote

Karekiet door. Deze in een vorige nieuwsbrief voor delen van het rivierengebied gesignaleerde ontwikkeling werd ook in het Naardermeer geconstateerd, waar in 1986-88 3-7 paren aanwezig waren, tegenover 0-2 in 1983-85. Maar vergelijk dit eens met de stand in 1970 (40 paren), en het zal duidelijk zijn dat er nog een lange weg te gaan is, voordat het schalmende gekras weer een gangbaar geluid in onze moerasgebieden geworden is.

Hot news

Op de valreep bereikte ons nog een spectaculair bericht. Er schijnen enkele tientallen Steltkluten in Nederland aanwezig te zijn, waarvan een deel al tot broeden is overgegaan. Een invasie van deze omvang is al sinds 1965 niet meer voorgekomen. Vermoedelijk heeft het talrijke optreden van Steltkluten te maken met de droogte in Zuid-Frankrijk, waardoor een deel van de daar normaliter broedende vogels hun heil noordelijker zoekt. Als dit geen BSP-sensatie is....

Kerkuil (Gejo Wassink).